אלו עוברין פרק שלישי פסחים מד.

מסורת הש"ס

ה) ממחות כו: נח: [שיר ט.], ב) עטל יום ס"ב [מ"ג מיר ט.], ג) [ב"ש], ד) [פי' שנותע ואוכל כמו שורפה מיה נע"ז כמו: ער' פוס' מיר ט.: ד"ה הנתן], ה) [ברכות לה: וש"נ], ו) [לעיל ע: יומות פב. מיר ט.: [תוספתא דתרומות פ"ו הע"ו והא דלא מקש' ממשנה דתרומות פ"ו מ"ה ער' כר"ש שם], ז) [לעיל מג.], ח) [דף נח:], ט) [וש"נ תוספות שבועות סח: ד"ה כרמי שמעון], י) [וע"ש בתוס' ד"ה הנתן].

מוסף רש"י

יש הקטרה לפחות מכזית. וכי נמי אמרינן בהקטן (מנחות כ:), הקטיר קומלה פעמים כשרה, הלכך אפילו פחות מכזית חייב [שם (נח:)]. המקפה של תרומה. העשויה מין של תרומה. מקפה רושב (וזיר לו:). והשום והשמן. שנותנין לתוכו משום תבלין (שם). ונגע טבול יום במקצתן. אוכל דאמרי כשום ושמן של תרומה אכל לא נתקפה דמולין, דטבול יום שריוהו רבנן שני ואין שני שעשה שליחי אלא בתרומה, ואית דאמרי מאי דמקנחן אפילו נתקפה של חולין, דכיון דעבריני כחד מנא דמי ליה כמאן דנגע בתרומה עצמה (שם). מקום מגעו אמאי פסולה. הא אין עוטאת אוכלין בפחות מכביצה (שם). דאיכא כזית בכדי אכילת פרס. חשיב לה כאילו היא תרומה יכין שנגע בו פסל מקום מגעו (שם לו:). דאורייתא היא. דמתייב עלה מלקות (שם). בכותח הבבלי. אלא היה קומניתא דנכסי כפרק ואלו מוציאין (לעיל מג.) דקאמר יעל עיניהו כולא כנים, הא לא אפשר דלא הוי בכדי אכילת פרס כשיעור כזית (וזיר לו:). דקשריף וקאכיל ליה. שנותנו ואוכל עד שנותנו ממנו בכדי אכילת פרס (שם). בטלה דעתיה אצל כל אדם. שאין דרך אכילה כך. שאין אדם רגיל לאוכלו בעיניה לפי שהוא מרקב ביותר, ולא מיתבא תורה אלא דרך אכילה (שם). ואי משטר קשטר. מטבל בתוכו (ב"מ פה:) שטיבל בה אדם לשם לפתן ואוכל אבל בשום ושמן של תרומה לחי לוקה בכזית אכילת פרס בתורת (וזיר לו:). מדוכות. שנידוכין לתוקן תבלין (שם). אמאי אמרינן שאני אומר תרומה לתוך כר. אמאי מקילין בהו מילי הלי דאמרת שאני אומר תרומה לתוך תרומה ונפלה ולא לתוך חולין, והאיכא למיתם שמא נפלה בשל חולין ואיכא כזית בכדי אכילת פרס (שם). הנח לתרומת תבלין דרבנן. ולא דיקינן נהי בכזית בכדי אכילת פרס, דמדרבנן הן ולא מחמרינן ביה מילי הלי (שם). ולפנייהם ב' סאין. של קירות (לעיל ט:). ונפלו אלו. הפאין, לתוך אלו. הקופות ידוע לנו שאלמד נפל כזו ואחד כזו ואין יודע לו איזה כזו ואי זה כזו (שם). מותרין. פירות של קופות החולין מותרין מד' כנתחלה אפילו אין בקופה כדי להעלות הסלה לאחד ומלא (שם).

אפילו חמץ נמי. דהא אמרינן[1] על עירובו בלאו והיינו נמי היתר מצטרף לאיסור: ומשני **אין הכי נמי.** דחמץ בפסח היתר מצטרף לאיסור והאי דנקיט שאור לאפוקי מדאביי דאמר בחמצות בחומה[2] יש הקטרה בפחות מכזית וחייב בהקטרת שאור כל דהו ולא בעי לירוף ומתרץ לברייתא דלעיל הכי אין לי אלא כזית מלא זית מנין ת"ל כל ולוף מינה דיש הקטרה לפחות מכזית קא משמע לן דאין הקטרה ואי איכא לירוף אין ואי לא לא: **להא שמעתא.** דר' יוחנן: **המקפה.** תבשיל קפוי ועב של תרומה כגון דייסא והשום והשמן המתוזין בו לתבלין היו של חולין: **פסל את.** כל הקדירה דמקפה עיקר וטבול יום פוסל את התרומה: **מקום מגעו אמאי פסל הא כעלו לבו בכלין ברוכה.** דקא ס"ד דימוע מדרבנן הוא דאסור: **ואמר רבה בר בר חנה.** דימוע מדאורייתא הוא וזר לוקה עליו בכזית משום דיש שם תרומה עליה הלכך לגבי טומאה נמי שם תרומה עליה ומיהו לא חמירא כתרומה עצמה דיפסול את כולן ומ"ט זר לוקה עליו בכזית משום זרות הא לא אכל כזית תרומה לאו משום דהיתר מצטרף לאיסור: ומשני מאי לוקה בכזית דקאמר כזית בכדי אכילת פרס שאם אכל פרס ממנו שיעור ארבעה בילים יש בו כזית תרומה. וקי"ל דכל שיעורי אכילת איסור בין כזית של חלב ודם ובין כותבת דיוס הכפורים מצטרפת אכילת השיעור בכדי שהייה זו שאם אכל כחרדל חלב וחזר ואכל כחרדל עד שהשלים לכזית אם אין מתחילת האכילה ועד סופה יותר משהיית כדי אכילת פרס באכילה בינונית מצטרף והוי כמו שאכלו בבת אחת וחייב. והכא נמי יש כאן תרומה כדי להצטרף כזית באכילת פרס ממנו: **וכזית בכדי אכילת פרס דאורייתא.** בתמיה. הא דאמור רבנן כזית מצטרף כשיעור שהיית אכילת פרס מי הוי מדאורייתא הלכה למשה מסיני כשאר שיעורין דקא אמרת לוקה ומתרצת משום דאכיל כזית מאיסור בר מהיתר: **אמאי פליגי רבנן עליה דר' אליעזר בכותח.** נהי נמי דלא דרשי כל גרגות עירובו הא אכיל מיהא מאיסור כזית בכדי אכילת פרס: **ואלא מאי.** קבילת לך האי לוקה דרבה משום דהיתר מצטרף לאיסור ובחד כזית קאמר דלקי: **סוף סוף אמאי פליגי רבנן עליה.** יצטרף היתר לאיסור ולימייב: **אלא** גרס: **הנח לכותח הבבלי.** דלא אכיל כזית מן החמץ כשיעור שהיית אכילת פרס דהא כותח אינו עשוי לאכול אלא לטבל ואי מתרמי ואכיל ליה ממש דהשתא איכא כזית מהבר להצטרף כשיעור אכילת פרס ממנו: **כעלה דעתו.** ונלאו אכילה היא לחיובי עליה: **ואי משטר קא שטר.** מטבל בתוכו כדרכו ליכא כזית מן החמץ בכדי שהיית אכילת פרס שכשאכל כדי אכילת פרס ממה שטיבל בתוכו לא אכל מן הכותח אלא מעט או שני זיתים או ארבעה וכהוהו פורתא ליכא מן החמץ כזית. ושכר המדי נמי אף על גב דשתי ליה בעיניה מיהו אין לך שותה כ' וג' כוסות שלא יפסיק ושהה בינתיים הלכך בכדי שהיית אכילת פרס לא שתי כזית מן החמץ לבד מן המים ושאר התערובת שתשתה שכר עיקרו מן התמרים או מתאנים אלא שבמדי מערב עמהם מי שעורין קלח: **פרס.** הוא חצי ככר שעיארו בו עירובי תחומים שהוא מזון שתי סעודות וחציו לבית המנוגע לטמא בגדים אם ישהה בו כדי אכילתו שנתנה תורה שיעור שהייתו כדי סעודה דכתיב (ויקרא יד) והאוכל בבית יכבס את בגדיו והלכה למשה מסיני דאכי כזית של שמונה בילים הוא סעודה: **שפי מדוכות.** שהתבלין נידוכין בתוכן פלפלין חגבגיל: **אלו לתוך אלו.** ממדוכות לתוך הקדירות: **מותרין.** קדירות חולין לזר: **היכי אמרינן שאני אומר.** ותלינן לקולא בעון מיתה ודילמא תרומה לתוך חולין נפל וכי אכיל לה אכיל כזית תרומה בכאילת פרס אלא שמע מינה אי נמי ודאי נפל לא מיחייב משום כזית בכדי אכילת פרס אלא מדרבנן וכי מספקא לן תלינן לקולא: בתמכת נזיר [לו:] גרסינן **ואלא מאי היתר מצטרף לאיסור היכי אמר שאני אומר אלא הנח לתרומת תבלין דמדרבנן.** דלאשת דגנך תירוסך וילהרך כתיב [דברים יח]: **קופות.** גדולות ובתוכן דגן דהוא תרומה דאורייתא: ליתן

לענין חמץ בפסח נמי. לר' יוחנן לא מלי פריך דאיכא לא דרים כל ומס מאמר והא בפרק בתרא דיומא (דף עד.) דרים רבי יוחנן מכל חלב דאלי שיעור אסור מן התורה ואמר"ל דלא דרים אלא לאיסורא אבל להתחייב מלקות כמו בכשיעור לא וכן גבי חמץ[3]: ה"ג רש"י **מקום** מגעו **אמאי פסל הא בטיל ברובא.** ופירש דס"ל השתא דדימוע דרבנן וקשה לריב"א דמשמע שהשום והשמן בעין מדקתני נגע במקצתן ולא קתני במקצתה ועוד דתני סיפא אימתי בזמן שהן גוש בקערה אבל אם היה מפוזר טהור ואי פסיל מקום מגעו משום מדומע אדרבה כי הוי מפוזר יש לו להיות מדומע יותר ועוד אמאי פסיל מקום מגעו ומו לא כיון דחשיב כמו כולה תרומה על ידי דימוע יפסל הכל אי לא יפסל אפילו מקום מגעו דבהדיא אימא הא פלוגתא במסכת טבול יום בעיסה מדומעת ומי שפוסלה פוסלה לגמרי ומי שמכשיר מכשיר לגמרי ומראה לר"י כפירוש ר"מ דפירש דמתניתין מיירי שהשום והשמן בעין וכדגרס בכל הספרים מקום מגעו אמאי פסל והא לא הוי כעיסה והואיל דלא מקבל טומאה אלא מדרבנן אית לן למימר דבטלי אגב מקפה כדפירש בפרק כל שעה (לעיל דף לג:):

לאו משום דהיתר מצטרף לאיסור. ומטעם הואיל אם היה מלקט מן השום או מן השמן כזית וילקה עליו אית לן למימר אלא מבטל אגב מקפה כיון שאין דרך אכילה בכך: **דאיכא** כזית בכדי אכילת פרס. מקשין דבהשומט (חולין דף לד:)[4] אמרינן הנח לנזיר הדמע דלית ביה כזית בכדי אכילת פרס משמע דבסתמא לא הוי כזית בכדי אכילת פרס ויש לומר דהכא קיים ליה דעסקינן בדאית ביה כזית בכדי אכילת פרס ולפירוש ר"מ דמוקי שהשום והשמן בעין אתי שפיר דאי הוי מעורב לא הוי כזית בכדי אכילת פרס:

אלא מאי היתר וכו'. גרסה דלא גרס ליה דאי גרס ליה ת"ר מאי ס"ד דאתיי לאקשויי כיון דלדידיה נמי קשה אלא לגבי מ"ש דפליגי עליה רבנן דלר"ע דווקא אית ליה היתר מצטרף לאיסור בכל התורה דגמר מגזיר אבל לרבנן דמוקמי משנה לענין כעיקר לית להו היתר מצטרף לאיסור בשום מקום ועוד דבגזיר בפ' ג' מיעים (דף ז:) גרסינן גבי שתי קופות דבסמוך בשלמא לדידי דאמינא היתר מצטרף לאיסור דנפיקי חולין פי' לגבי הא דהיתר מצטרף לאיסור היינו כשיש מן האיסור יותר מן ההיתר או שנייהם בשוה אבל כשהיתר רבה על האיסור אין מצטרף ולרב דימי אין היתר מצטרף לאיסור בשום מקום כדמסיק לקמן דהוי חטאת וזיר שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין וה"פ א"ה אמאי פליגי רבנן כו' בשלמא לדידי פליגי רבנן משום דר' אליעזר דרים כל ואתא כל לרבות אפילו כשהאיסור מועט ורבנן לא דרשי כל דכשהאיסור מועט אין מצטרף כמו בשלמא אלא לדידך אמאי פליגי וכן גבי קופה ומדוכות אתי שפיר לגאמי:

הנח לתרומת תבלין דרבנן. קשה לרשב"ם כיון דתרומת תבלין דרבנן גבי שום אמאי פסל מקום מגעו ויש לחלק:

איתיביה שתי קופות. ואם תאמר מאי פריך אמאי אמרינן שאני אומר והא פשיטא דבכל מקום מדאורייתא מין במינו בטל ברוב והכא מיירי שרבו חולין על התרומה כיון דסבר השתא דמיירי בתרומה דאורייתא דבדאורייתא כעי רבייה אפילו לר' יוחנן בהעבל (יבמות דף פב.) ואמר"ל דבעי למימר בכל ענין אפילו מין בשאינו מינו כגון קמח חיטין בקמח שעורין שאינו מיכר: והוא

תאני שאני אומר חולין לתוך חולין נפלו נמצא מיקל. ומשנינן כי תניא ההיא בתרומה בזמן הזה שהיא מדרבנן. ואקשינן מדרך אחרת ומשרת להיתר מצטרף לאיסור הוא דאתא, ההוא מיבעי ליה לכדתניא משרת

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com